

ภาคผนวก ก

หลักสูตรท้องถิ่น (ร่าง)

“หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง” (นวัตกรรม)

หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ภายใต้โครงการการขับเคลื่อนภูมิปัญญาชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำผ่านศูนย์
การเรียนรู้นิเวศวิทยาวัฒนธรรม พื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
เครือข่ายวิจัยชุมชนภูมิภาคภาคใต้ โดยการสนับสนุนทุนจาก
สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2563

คำนำ

หลักสูตรสืบทอดวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียงฉบับนี้ ดำเนินการจัดทำหลักสูตรภายใต้โครงการการขับเคลื่อนภูมิปัญญาชุมชนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำผ่านศูนย์การเรียนรู้นิเวศวิทยาวัฒนธรรม พื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เครือข่ายวิจัยชุมชนภูมิภาคภาคใต้ โดยการสนับสนุนทุนจาก สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ปีงบประมาณ 2563 โดยให้สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนการสอนนักเรียน ให้มีความรู้ ความภาคภูมิใจ รัก ศรัทธา ห่วงแหน แหล่งศิลปวัฒนธรรม และดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย เห็นความสำคัญของส่วนรวมและร่วมกันพัฒนาอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

หลักสูตรสืบทอดวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ หลักสูตรสืบทอดวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง และแนวการจัดการเรียนรู้สืบทอดวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย ที่ครอบคลุมเรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา ประวัติศาสตร์บ้านส้อง และการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง ได้แก่ หนึ่งตระกูล มโนราห์ เพลงบอก สามารถนำไปใช้จัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งสำหรับการจัดการศึกษาทุกกลุ่ม เช่น การศึกษาพิเศษ การศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ โดยมีมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ทั้งนี้ในการจัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และรายละเอียดของเนื้อหาสาระค่อนข้างละเอียด และยังมีส่วนประกอบอื่น เพื่อช่วยให้สถานศึกษา ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องให้สามารถนำไปจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

ดร.วชิรศักดิ์ มัชฌิมาภิโร
 อาจารย์ฤทัยชนก ห่วงจริง
 นางรัตนา ชูแสง
 นางสาวพจนีย์ แก้วเจริญ

หัวหน้าโครงการ
 ทีมงานวิจัย
 ที่ปรึกษา
 ที่ปรึกษา

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร	1
วิสัยทัศน์ของหลักสูตร	3
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร	4
เป้าหมาย	4
สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	4
คุณลักษณะอันพึงประสงค์	5
แนวทางการบริหารจัดการโครงสร้างเวลาเรียน	6
คำอธิบายรายวิชา	8
แนวทางจัดการเรียนรู้	10
ภาคผนวก	26
วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด	27

ที่มาและความสำคัญของหลักสูตร

การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกที่ขับเคลื่อนผ่านระบบทุนนิยมเสรีในยุคโลกาภิวัตน์ถูกแรงกระแสความเร็วด้วยการเปลี่ยนผ่านของเทคโนโลยี 3G 4G 5G อาจพูดได้ว่าการเปลี่ยนแปลงนี้ได้พลิกโลกก็ว่าได้ กระแสของการไหลผ่านทางวัฒนธรรมจากทั่วทุกมุมโลกที่รวดเร็วโดยเทคโนโลยี ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ต่างๆ ทั้งการเกิดขึ้นของวัฒนธรรมใหม่และดับสูญไปของวัฒนธรรมเดิม กระแสการเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมท้องถิ่นของชุมชนทั่วทุกมุมโลก พื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานีเองก็เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจสังคมและ มีพัฒนาการทางด้านประวัติศาสตร์ที่ยาวนานและทรงคุณค่า เพราะในอดีตพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นเมืองท่าที่สำคัญในอาณาจักรในภาคใต้ เป็นพื้นที่ที่เชื่อมการค้าขายสองฝั่งทะเลคือทะเลอันดามันและทะเลอ่าวไทยในอดีต เป็นเส้นทางลำเลียงสินค้าจากฝั่งทะเลอันดามัน ผ่านเส้นทางน้ำธรรมชาติจากจังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงามาออกอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานีออกสู่ฝั่งทะเลอ่าวไทย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมอย่างเข้มข้นและยาวนานมาแต่อดีต

โดยศิลปะการแสดงพื้นบ้านนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นและส่งต่อเยาวชนรุ่นหลัง ซึ่งศิลปะการแสดงพื้นบ้านนอกจากจะสร้างความบันเทิงให้กับผู้คนในท้องถิ่นแล้ว ส่วนใหญ่มักจะปะปนไปด้วยเรื่องของความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในท้องถิ่นนับถือและกล่าวขานเล่าต่อกันมาซึ่งในพื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีกลุ่มผู้สานงานศิลปะการแสดงพื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหนังตะลุง มโนราห์ ซึ่งพบว่ายังมีกลุ่มนายหนังตะลุง และคณะมโนราห์หลายคณะที่มีอยู่ในพื้นที่ ถึงแม้ความนิยมในเรื่องมโนราห์และหนังตะลุง จะได้รับจะเริ่มจางลงไปจากกระแสโลกดังที่กล่าวมาข้างต้น อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้ปกครองมักไม่ยินยอมให้เยาวชน มาเข้าร่วมในการเรียนรู้เรื่องราวของมโนราห์ หนังตะลุง สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ปกครองเกรงกลัวต่อสิ่งที่มองไม่เห็นที่อาจมีผลกระทบต่อลูกหลานในการที่ลูกหลานต้องเข้าไปอยู่ในแวดวงมโนราห์ หนังตะลุง จึงส่งผลให้ครูภูมิปัญญาไม่มีพื้นที่ทางวัฒนธรรมสำหรับการจัดการกับความเหลื่อมล้ำทางความรู้เชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ทางสังคมของอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

ในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน จำต้องปลูกฝังจิตสำนึกให้ผู้เรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความ ริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งทั้งหมดเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้ระบุตามมาตรา 23 การจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย

การประยุกต์ภูมิปัญญา มีทักษะในการ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ตามมาตรา 27 ให้ คณะกรรมการการศึกษาขั้น กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมและประเทศชาติ และตาม มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็ง ของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหา ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การพัฒนาระหว่าง ชุมชน โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ที่มีจุดประสงค์เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลัง ของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อ การศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐา นะปัจเจก บุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเอง และ ผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการ ดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก อีกทั้งสามารถทำงานเป็นหมู่คณะมีนิสัยรักการ ทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน ได้แก่ความซื่อสัตย์ ประหยัดและอดทน อันจะนำไปสู่การให้ผู้เรียนสามารถช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเอง ตามพระราชดำริ เศรษฐกิจพอเพียง สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมมือและแข่งขันในระดับสากลในบริบท ของสังคมไทย จากประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับการทอผ้าของตำบลทรายขาว แสดงถึงศักยภาพของชุมชนด้าน การทอผ้า ที่ควรได้รับการสืบทอดและสานต่องานศิลปหัตถกรรมของท้องถิ่นที่มีอยู่ให้กับ คนรุ่นหลังได้ทราบ และมีความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษและถิ่นกำเนิดของตนให้คงอยู่สืบไป โรงเรียนวัดทรายขาว ซึ่งเป็นองค์กร หนึ่งของสังคมที่ต้องระดมทรัพยากรมาช่วยกัน จัดการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน โดยดึง ศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่มาแบ่งปันช่วยเหลือกัน จัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ใกล้เคียงในชุมชนที่ ตนอาศัยอยู่ โดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาในหลักสูตรสถานศึกษา โดยเฉพาะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

เกี่ยวกับงานศิลปหัตถกรรมการทอผ้าของท้องถิ่นตนเอง ทำให้นักเรียนรู้จักและเข้าใจท้องถิ่น เกิดความรัก ความผูกพันและมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น

จากการขับเคลื่อนของเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBR) ในพื้นที่อำเภอเวียงสระ ได้ทำงานขับเคลื่อนชุมชนผ่านโครงการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองเวียงสระเพื่อสร้างสำนึกรักท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วม โครงการการเรียนรู้และฝึกฝนการบูรณาการศิลปะการแสดงหนังตะลุงและ โครงการหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ศิลปะการแสดงพื้นบ้านเมืองเวียงสระ ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนที่เป็นฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นจากฐานรากที่แท้จริง โดยศิลปะการแสดงพื้นบ้านนับเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ขึ้นและส่งต่อเยาวชนรุ่นหลัง ซึ่งศิลปะการแสดงพื้นบ้านนอกจากจะสร้างความบันเทิงให้กับผู้คนในท้องถิ่นแล้ว ส่วนใหญ่มักจะปะปนไปด้วยเรื่องของความเชื่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้คนในท้องถิ่นนับถือ และกล่าวขานเล่าต่อกันมาซึ่งในพื้นที่ อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ก็เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่มีกลุ่มผู้สนใจงานศิลปะการแสดงพื้นบ้านมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหนังตะลุง มโนราห์ ซึ่งพบว่ามีกลุ่มนายหนังตะลุง และคณะมโนราห์หลายคณะที่มีอยู่ในพื้นที่ ถึงแม้ความนิยมในเรื่องมโนราห์และหนังตะลุง จะได้รับจะเริ่มจางลงไปจากกระแสโลกดังที่กล่าวมาข้างต้น อีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้ประกอบการมักไม่ยินยอมให้เยาวชน มาเข้าร่วมในการเรียนรู้เรื่องราวของมโนราห์ หนังตะลุง สืบเนื่องมาจากการที่ผู้ประกอบการเกรงกลัวต่อสิ่งที่มองไม่เห็นที่อาจมีผลกระทบต่อลูกหลานในการที่ลูกหลานต้องเข้าไปอยู่ในแวดวงมโนราห์ หนังตะลุง จึงส่งผลให้องค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ในประเด็นการถึงองค์ความรู้ท้องถิ่นและใช้องค์ความรู้เข้าขับเคลื่อน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำเชิงวัฒนธรรม การขับเคลื่อนสามารถมุ่งเน้นความรู้ด้านวิชาการผ่านการบูรณาการกับองค์ความรู้ที่ได้จากโครงการหรือการขับเคลื่อนของเครือข่ายศูนย์การเรียนรู้โดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง (CBR) เพื่อพัฒนาต่อยอดขับเคลื่อนการลดความเหลื่อมล้ำในชุมชน ผู้จัดทำหลักสูตรจึงมีความประสงค์ที่จะนำภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ ที่กล่าวมา ขับเคลื่อนผ่านศูนย์การเรียนรู้ชุมชนครูภูมิปัญญาท้องถิ่นภาคใต้ ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าสู่การเรียนรู้อย่างเป็นระบบผ่านสถาบันการศึกษาเครือข่าย CBR ที่ขับเคลื่อนแหล่งการเรียนรู้ชุมชนในพื้นที่อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เพื่อเป้าหมายในการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านวัฒนธรรม อีกทั้งยังนำความรู้ ในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นระบบบนฐานการขับเคลื่อนในรูปแบบวิชาการ เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ประชาชน เยาวชน ในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมชุมชน อันเป็นรากเหง้าของจารีตของวัฒนธรรมไทยอย่างเป็นระบบและเกิดความยั่งยืนต่อไป

วิสัยทัศน์ของหลักสูตร

ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจในภูมิสังคม รักถิ่นฐาน ภาคภูมิใจ มีจิตอนุรักษ์ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพ ในการพัฒนาตนเองตลอดชีวิต รัก ศรัทธา และเป็นพลเมืองดีของอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจในบริบท สภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาของอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา ค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย และเห็นความสำคัญของส่วนรวม
3. มีจิตสำนึกรักถิ่นฐาน เป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
4. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อม มุ่งทำประโยชน์ เพื่อท้องถิ่นและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
5. มีจิตสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ โดยน้อมนำโครงการพระราชดำริสู่การปฏิบัติ

เป้าหมาย

โรงเรียนและศูนย์การเรียนรู้ชุมชนในเครือข่ายศูนย์การฟื้นฟูโดยมีชุมชนเป็นศูนย์กลาง(CBR) พื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี จำนวน 4 แห่ง

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. **ความสามารถในการสื่อสาร** เป็นความสามารถในการรับและการส่งสาร และวัฒนธรรม ในการใช้ภาษาท้องถิ่นและภาษากลางในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์ อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม สร้างความเข้าใจอันดีด้วยการสื่อสารอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพในสังคมท้องถิ่น และสังคมชาติ
2. **ความสามารถในการคิด** เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง สังคมท้องถิ่น และสังคมชาติ
3. **ความสามารถในการแก้ปัญหา** เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสม บนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์ และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและ

แก้ปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

6. ความสามารถในการอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นความสามารถในการอนุรักษ์ ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ด้วยความภาคภูมิใจ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะพลเมืองของอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ดังนี้

1. **รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์** ปกป้อง รักษาและสืบทอดสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
2. **ซื่อสัตย์สุจริต** รักษาความซื่อสัตย์ พูดความจริง มีความจริงใจต่อตนเองและผู้อื่น ประพฤติปฏิบัติ ถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ทั้งกาย วาจา ใจทั้งตนเองและผู้อื่น
3. **มีวินัย** ประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ กติกาและข้อตกลงต่างๆ ของสังคม
4. **ใฝ่เรียนรู้** ตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสมบันทึกความรู้ วิเคราะห์สรุปเป็นองค์ความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
5. **อยู่อย่างพอเพียง** มีความพอประมาณ ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ มีเหตุผล คือ ตัดสินเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน คือ มีการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้น
6. **มุ่งมั่นในการทำงาน** มีความมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุด้วยความสามารถของตนเอง เพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอด้วยความอดทน
7. **รักความเป็นไทย** รักและภูมิใจในความเป็นชาวอำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และความเป็นไทย

8. **มีจิตสาธารณะ** การมีส่วนร่วมรับผิดชอบและช่วยเหลือในภารกิจ เหตุการณ์หรือสิ่งที่ก่อให้เกิดผลได้ผลเสียแก่ประชาชนทั่วไปในชุมชนและสังคมด้วยความตระหนัก สมครใจ กระตือรือร้นและพึงพอใจ

แนวทางการบริหารจัดการโครงสร้างเวลาเรียน

โครงสร้างเวลาเรียนของหลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง สถานศึกษาสามารถเลือกดำเนินการตามศักยภาพ ความพร้อมและจุดเน้นของสถานศึกษา ในมัธยมศึกษา ดังนี้

1. บูรณาการสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียงกับสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ทั้งนี้ ได้กำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียงเป็น 3 หน่วย ดังนี้

หน่วยที่	หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้
1.	สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา	อาณาเขต ทำเลที่ตั้งอำเภอเวียงสระ
		ลักษณะทางกายภาพ
		ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้และพืชสมุนไพร แหล่งท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิต
2.	ประวัติศาสตร์บ้านส้อง	ประวัติศาสตร์เมืองโบราณเวียงสระ
		ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณเวียงสระกับดินแดนอื่น
		ร่องรอยโบราณสถาน โบราณวัตถุ เมืองโบราณเวียงสระ
3.	การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง	หนังตะลุง
		มโนราห์
		เพลงบอก

ในแต่ละหน่วยนี้จะต้องนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งได้กำหนดรายละเอียดของเนื้อหาสาระการเรียนรู้ไว้ในแนวทางการจัดการเรียนรู้หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐาน และ

ตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)

2. กำหนดสาระการเรียนรู้หลักสูตรเวียงสระศึกษาเป็นรายวิชาเพิ่มเติม สถานศึกษาสามารถนำหลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง ทั้ง 3 หน่วย ไปจัดทำรายวิชาเพิ่มเติมได้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา

คำอธิบายรายวิชา

วิชา สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

จำนวน 0.5 หน่วยกิต

ระดับชั้น มัธยมศึกษา

ศึกษาเรียนรู้ วิเคราะห์เกี่ยวกับอำเภอเวียงสระในเรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์บ้าน ส้อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง หนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก เพื่อร่วมมือกัน อำเภอเวียงสระ ให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สืบค้นหาความรู้จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผู้รู้หรือปราชญ์ชาวบ้าน การสำรวจ ค้นคว้าหาข้อมูล นำมาอภิปราย การทัศนศึกษาสถานที่จริง และใช้สื่อจากแนวการจัดการเรียนรู้หลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง ประกอบการศึกษาเรียนรู้

เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ รัก ศรัทธาหวงแหนในแหล่งศิลปวัฒนธรรม และดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณีอันดีงาม มีคุณธรรมจริยธรรมตามหลักศาสนา เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัย เห็นความสำคัญของส่วนรวม และมีค่านิยมที่ดี มีทักษะชีวิตร่วมกันพัฒนาอำเภอเวียงสระและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษา ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

ผลการเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน
2. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ผลการเรียนรู้

1. นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ผลการเรียนรู้

1. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและดำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้

1. ระบุสิ่งที่ตนรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการเรียนรู้

1. ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
2. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวทางจัดการเรียนรู้

เพื่อให้การนำหลักสูตรสืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงได้จัดทำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	ภาคเรียนที่ 1/2564
รายวิชา สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง	ระดับชั้นมัธยมศึกษา
หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา	เวลาเรียน 1 ชั่วโมง
โรงเรียน.....	ผู้สอน.....
ใช้สอนม..... วันที่เดือนพ.ศ.	เวลา.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน

ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผลการเรียนรู้

- ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่
- อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
- มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. สาระสำคัญ

อำเภอเวียงสระ ตั้งอยู่ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นอำเภอที่เจริญเป็นอันดับที่ 3 ของจังหวัดสุราษฎร์ธานี คนภาคใต้ส่วนใหญ่จะเรียกว่า บ้านสอง โดยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและทางเศรษฐกิจของสุราษฎร์ธานี ตอนใต้ มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรที่สำคัญ และมีแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองโบราณเวียงสระ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 ผู้ศึกษาสามารถอธิบายลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคอำเภอเวียงสระในแผนที่ได้ (K)
- 3.2 ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมได้ (P)
- 3.3 ผู้ศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (A)

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 อาณาเขต ทำเลที่ตั้งอำเภอเวียงสระ
- 4.2 แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองโบราณเวียงสระ
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านประวัติศาสตร์เมืองเวียงสระ
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านพิธีกรรมความเชื่อ
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านศิลปวัฒนธรรม
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านภูมิปัญญาด้านสุขภาพ สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านภูมิปัญญาอาชีพในชุมชน
 - พิพิธภัณฑ์มีชีวิตด้านอาหารพื้นบ้าน ขนมพื้นบ้าน

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - ผู้ศึกษาสามารถอธิบายลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคอำเภอเวียงสระในแผนที่ได้
- 5.2 ความสามารถในการคิด
 - ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสำคัญ/คุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมได้
- 5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - ผู้ศึกษาสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 ใฝ่เรียนรู้
 - ผู้ศึกษามีความตั้งใจในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียน
- 6.2 มีวินัย
 - ผู้ศึกษามีความรับผิดชอบในการทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย
- 6.3 รักความเป็นไทย
 - ผู้ศึกษามีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน

- แผนผังความคิด เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา

8. กระบวนการเรียนรู้/รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการสอน

- กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 การสร้างความสนใจ

1. ให้ผู้ศึกษาดูวีดิทัศน์ เรื่อง ที่ตั้ง และทรัพยากรอำเภอเวียงสระ เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้ศึกษา

2. ให้ผู้ศึกษาแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นจากการดูวีดิทัศน์ โดยไม่มีความคิดเห็นใดผิดหรือถูกแล้วผู้สอนทบทวน ที่ตั้ง และทรัพยากรอำเภอเวียงสระ ว่าอำเภอเวียงสระมีที่ตั้ง อาณาเขต ติดต่อกับพื้นที่ใด และมีทรัพยากรที่สำคัญใดบ้าง

ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นหา

1. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 6 กลุ่ม จำนวนเท่าๆ กัน จากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมาหยิบฉลากคำใบ้ปริศนากลุ่มละ 1 คำถาม โดยผู้สอนตั้งคำใบ้ปริศนาไว้ดังนี้

1) เก้าเป็นนักศึกษาศาखाประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยชื่อดังแห่งหนึ่งในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ต้องการทำรายงานเรื่องเมืองโบราณเวียงสระ เก้าควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

2) ซานมีเชื้อสายพราหมณ์และมีความเชื่อและศรัทธาศาสนาอย่างแรงกล้า และต้องการศึกษาเรียนรู้ด้านความเชื่อต่างๆ ซานควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

3) ปอเป็นผู้ชื่นชอบการแสดงพื้นบ้าน โดยเฉพาะการแสดงหนังตะลุง มโนราห์ และเพลงบอก ปอควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

4) ฝนต้องการทำธุรกิจเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพด้วยพืชสมุนไพรไทย ฝนควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

5) ในช่วงสถานการณ์โควิดทำให้เสีตงงาน เสือต้องการหาช่องทางประกอบอาชีพในชุมชน เสือควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

6) ขวัญเป็นนักรูทูปเปอร์รายการอาหารและต้องการถ่ายทำรายการอาหารพื้นบ้านดั้งเดิม ขวัญควรไปศึกษาหาข้อมูลที่ใด

2. ให้แต่ละกลุ่มตอบคำถามจากคำใบ้ปริศนาที่แต่ละกลุ่มได้รับ ตามประเด็นต่อไปนี้ (ศึกษาจากหนังสือทำมือ เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา, เอกสารประกอบการสอน, อินเทอร์เน็ต)

- แนะนำสถานที่ที่ต้องไปศึกษา
- ใครสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องนั้นบ้าง
- เมื่อไปแล้วจะได้รับข้อมูลประเภทใด

ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป

1. ให้ผู้ศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอเรื่องที่ได้อธิบายหน้าชั้นเรียน

ขั้นที่ 4 การขยายความรู้

1. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้ศึกษายังไม่เข้าใจหรือเสริมความรู้ให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาซักถามข้อสงสัย

ขั้นที่ 5 การประเมินผล

1. ให้ผู้ศึกษาตอบคำถามเพื่อทบทวนความรู้ (ตัวอย่างคำถาม : อำเภอเวียงสระมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ใดบ้าง, ในพื้นที่เวียงสระมีศูนย์การเรียนรู้ใดบ้าง)

2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้ศึกษาแต่ละคนทำชิ้นงานแผนผังความคิด เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา

10. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

- เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง
- ฉลากคำใบ้ปริศนา
- หนังสือทำมือ เรื่อง สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา

11. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การผ่าน
1. ผู้ศึกษาสามารถอธิบายลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่ได้ (K)	ตรวจใบงาน แผนผังความคิด เรื่อง ฉลากคำใบ้ปริศนา	แผนผังความคิด เรื่อง ฉลากคำใบ้ปริศนา	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
2. ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมได้ (P)			
3. ผู้ศึกษาตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (A)	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. สมรรถนะสำคัญ	ประเมินสมรรถนะสำคัญ	แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ภาคเรียนที่ 1/2564

รายวิชา สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง

ระดับชั้นมัธยมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ประวัติศาสตร์บ้านล้อง

เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

โรงเรียน..... ผู้สอน.....

ใช้สอนม..... วันที่เดือน พ.ศ. เวลา.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้

มาตรฐาน

ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ผลการเรียนรู้

1. นำเสนอข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลายในการทำความเข้าใจเรื่องราวสำคัญในอดีต
2. ระบุความสำคัญของแหล่งอารยธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
3. ระบุสิ่งที่ตนรัก และภาคภูมิใจในท้องถิ่น

2. สาระสำคัญ

เมืองโบราณเวียงสระมีช่วงเวลาเปลี่ยนผ่านมาหลายยุคหลายสมัยกว่าพันปี เริ่มตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์และมีการพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยแต่ละยุคสมัยมีการแลกเปลี่ยนการค้าและอารยธรรมกับดินแดนอื่นๆ ได้แก่ อินเดีย จีน อาหรับ เวียดนาม และเขมร ซึ่งความสัมพันธ์กับดินแดนเหล่านี้พบว่าเป็นความสัมพันธ์ในเชิงการเผยแผ่ศาสนาและเป็นเมืองท่าค้าขาย เนื่องจากมีการค้นพบโบราณสถาน โบราณวัตถุ เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ซึ่งยังคงมีร่องรอยที่แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของเมืองเวียงสระในอดีต

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 ผู้ศึกษาสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระได้ (K)
- 3.2 ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณเวียงสระกับดินแดนอื่นได้ (P)
- 3.3 ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญในการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระ (A)

4. สาระการเรียนรู้

- 4.1 ประวัติศาสตร์เมืองโบราณเวียงสระ
 - 4.1.1 ยุคหินขัด
 - 4.1.2 ยุคก่อร่างสร้างเมืองโคกนคร
 - 4.1.3 ยุครัฐ พัน-พัน
 - 4.1.4 ยุคสมัยอยุธยา
 - 4.1.5 ยุคสมัยรัตนโกสินทร์ – ปัจจุบัน
- 4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณเวียงสระกับดินแดนอื่น
 - 4.2.1 เส้นทางการค้าและเส้นทางอารยธรรม
 - 4.2.2 เส้นทางการค้าทางทะเลและเมืองท่าโบราณในอินเดียและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
 - 4.2.3 เส้นทางอารยธรรมอินเดียสู่คาบสมุทรมอินโดจีน
- 4.3 ร่องรอยโบราณสถาน โบราณวัตถุ เมืองเวียงสระ
 - 4.3.1 โบราณสถานที่พบในเมืองเวียงสระ
 - 4.3.2 โบราณวัตถุที่ค้นพบในเมืองเวียงสระ

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - ผู้ศึกษาสามารถบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระให้ผู้อื่นฟังได้
- 5.2 ความสามารถในการคิด
 - ผู้ศึกษาสามารถแยกแยะหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระแต่ละยุคได้
- 5.3 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - ผู้ศึกษาสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 ใฝ่เรียนรู้
 - ผู้ศึกษามีความตั้งใจในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียน
- 6.2 มีวินัย
 - ผู้ศึกษามีความรับผิดชอบในการทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย
- 6.3 รักความเป็นไทย
 - ผู้ศึกษามีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน

- แผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ

8. กระบวนการเรียนรู้/รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการสอน

- วิธีสอนแบบกระบวนการกลุ่ม

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ผู้สอนแจกบัตรภาพหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่พบในเมืองโบราณเวียงสระและปายชื่อให้ผู้ศึกษาช่วยกันจับคู่ให้ถูกต้อง พร้อมตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ภาพที่เห็นคือภาพอะไรบ้าง
- ผู้ศึกษาคิดว่าแต่ละภาพมีความสำคัญอย่างไร

ตัวอย่างบัตรภาพ

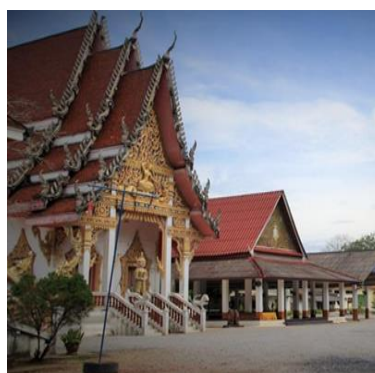
(ภาพเทวรูปพระนารายณ์)

(ภาพเสมา)

(ภาพอู่เรือ)

(ภาพศาลาพระวิหาร)

2. ผู้สอนเฉลยคำตอบว่าแต่ละภาพคืออะไร และมีความสำคัญอย่างไร เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจที่ถูกต้อง

เช่น ภาพอู่เรือ ในอดีตเคยใช้เดินทางติดต่อขนส่งสิ่งของ สินค้า ระหว่างเมืองเวียงสระกับดินแดนอื่นๆ ได้แก่ จีน เวียดนาม เขมร ศรีลังกา ลัย สุโขทัย เมืองคูบัวราชบุรี อาหรับ อินเดีย เป็นต้น

3. ผู้สอนแจ้งให้ผู้ศึกษาทราบว่าวันนี้จะเรียนเรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ โดยจะแบ่งกลุ่มผู้ศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม ให้ศึกษาค้นคว้าในหัวข้อที่กำหนดและมีการนำเสนอตอนท้ายคาบ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 ขั้นสอน

1. ผู้สอนอธิบายให้ผู้ศึกษาทราบว่าประวัติศาสตร์เมืองโบราณเวียงสระแบ่งออกเป็นยุค ดังนี้
 - 2.1 ยุคหินขัด
 - 2.2 ยุคก่อร่างสร้างเมืองโคกครนคร
 - 2.3 ยุครัฐ พัน-พัน
 - 2.4 ยุคสมัยอยุธยา
 - 2.5 ยุคสมัยรัตนโกสินทร์ – ปัจจุบัน
2. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้ศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม โดยให้ผู้ศึกษาสืบค้นเพิ่มเติมเกี่ยวกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระในบัตรภาพข้างต้นว่าแต่ละภาพเป็นหลักฐานในยุคสมัยใด
3. ให้ผู้ศึกษาแต่ละกลุ่มศึกษาประวัติศาสตร์เมืองโบราณเวียงสระยุคสมัยที่ตรงกับบัตรภาพที่กลุ่มตนเองได้ โดยแต่ละกลุ่มจะศึกษาในประเด็นดังนี้ (ศึกษาจากหนังสือทำมือ เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ, อินเทอร์เน็ต)
 - 3.1 ประวัติศาสตร์เมืองโบราณเวียงสระในแต่ละยุค
 - 3.2 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระในยุคนั้น
 - 3.3 ยุคนั้นเมืองโบราณเวียงสระมีความสัมพันธ์กับดินแดนอื่นหรือไม่ (ถ้ามีให้อธิบายเพิ่มเติมว่ามีความสัมพันธ์กับดินแดนใดและมีความสัมพันธ์กันอย่างไร)
4. ให้ผู้ศึกษาแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอในประเด็นที่กลุ่มตนเองได้ไปศึกษามา โดยเรียงตามลำดับดังนี้
 - 4.1 ยุคหินขัด
 - 4.2 ยุคก่อร่างสร้างเมืองโคกครนคร
 - 4.3 ยุครัฐ พัน-พัน
 - 4.4 ยุคสมัยอยุธยา
 - 4.5 ยุคสมัยรัตนโกสินทร์ – ปัจจุบัน
5. ผู้สอนอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้ศึกษายังไม่เข้าใจหรือเสริมความรู้ให้ผู้ศึกษาได้รับข้อมูลที่ถูกต้องและครบถ้วน พร้อมเปิดโอกาสให้ผู้ศึกษาซักถามข้อสงสัย

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป

1. ให้ผู้ศึกษาร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้ศึกษาแต่ละคนทำชิ้นงานแผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ

10. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง
2. บัตรภาพ/ป้ายชื่อ
3. หนังสือทำมือ เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ

11. การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การผ่าน
1. ผู้ศึกษาสามารถอธิบายเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระได้ (K)	ตรวจใบงาน แผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ	แผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
2. ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเมืองโบราณเวียงสระกับดินแดนอื่นได้ (P)	ตรวจใบงาน แผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ	แผนผังความคิด เรื่อง เมืองโบราณเวียงสระ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
3. ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณเวียงสระ (A)	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. สมรรถนะสำคัญ	ประเมินสมรรถนะสำคัญ	แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ภาคเรียนที่ 1/2564

รายวิชา สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง

ระดับชั้นมัธยมศึกษา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้อง

เวลาเรียน 1 ชั่วโมง

โรงเรียน..... ผู้สอน.....

ใช้สอนม..... วันที่เดือนพ.ศ. เวลา.....

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ผลการเรียนรู้

มาตรฐานการเรียนรู้

ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และสังคมโลกอย่างสันติสุข

ผลการเรียนรู้

1. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน
2. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย
3. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน

2. สาระสำคัญ

การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้อง เป็นการแสดงที่แสดงออกถึงการสืบทอดทางศิลปะและวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่สืบทอดกันต่อ ๆ มาอย่างช้านาน ตั้งแต่สมัยโบราณจนถึงปัจจุบัน การแสดงขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม อาชีพ และความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ตลอดจนอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่น จึงทำให้การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้อง มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ เพื่อความสนุกสนานรื่นเริง และพักผ่อนหย่อนใจ

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

- 3.1 ผู้ศึกษาสามารถอธิบายการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้องได้ (K)
- 3.2 ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้องกับการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ได้ (P)
- 3.3 ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษาการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านล้อง (A)

4. สาระการเรียนรู้

1. หนังสือนิทรรศการ
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของหนังสือนิทรรศการ
 - 1.2 ตัวหนังสือนิทรรศการทั้งลักษณะเด่นและพฤติกรรมของหนังสือนิทรรศการแต่ละตัว
 - 1.3 เครื่องดนตรีและท่วงทำนองดนตรีแต่ละชนิด
 - 1.4 การว่าบทขับบทกลอนหนังสือนิทรรศการ
2. มโนราห์
 - 2.1 ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องมโนราห์
 - 2.2 ทำรำแม่บทและทำรำประกอบมโนราห์
 - 2.3 ชุดมโนราห์และเครื่องประดับมโนราห์แต่ละชนิด
 - 2.4 เครื่องดนตรีมโนราห์
 - 2.5 การรำมโนราห์ประกอบบทละคร
 - 2.6 การเขียนบทกลอนและการว่าบทมโนราห์ เช่น บทกลอนสี่ บทกาพย์ บทร้อยกรองเฉพาะเรื่อง
3. เพลงบอก
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของศิลปะการแสดงพื้นบ้านด้านเพลงบอก
 - 3.2 การเขียนบทกลอน การใช้คำ สัมผัส
 - 3.3 การขับบทเพลงบอก การรับ ส่ง บทร้อง
 - 3.4 จังหวะดนตรีในการขับเพลงบอก
 - 3.5 ไหวพริบในการขับบทกลอน การหยิบเรื่องราวมาร้อยเรียง

5. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

- 5.1 ความสามารถในการสื่อสาร
 - ผู้ศึกษาสามารถบอกเล่าการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้องให้ผู้อื่นฟังได้
 - ผู้ศึกษาสามารถนำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษาในกิจกรรมกลุ่มได้
- 5.2 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต
 - ผู้ศึกษาสามารถนำข้อคิดที่ได้จากการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- 6.1 ใฝ่เรียนรู้
 - ผู้ศึกษามีความตั้งใจในการเรียน แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ สื่อประกอบการเรียน
- 6.2 มีวินัย
 - ผู้ศึกษามีความรับผิดชอบในการทำชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย
- 6.3 รักความเป็นไทย
 - ผู้ศึกษามีความรักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง

7. ชิ้นงานหรือภาระงาน

- แผนผังความคิด เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง

8. กระบวนการเรียนรู้/รูปแบบการเรียนรู้/วิธีการสอน

- กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้กระบวนการมีส่วนร่วม

9. กิจกรรมการเรียนรู้ (กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้กระบวนการมีส่วนร่วม)

1. สร้างความตระหนัก

1.1 ให้ผู้ศึกษายกตัวอย่างการแสดงและภูมิปัญญาพื้นบ้านที่ตัวเองรู้จัก (ตัวอย่างคำตอบ : หนังตะลุง มโนราห์ เพลงบอก)

1.2 ผู้สอนสอบถามให้ผู้ศึกษาว่า “ใครมีประสบการณ์ในการร่วมแสดงหรือรับชมการแสดงพื้นบ้านภาคใต้หรือไม่” จากนั้นให้ผู้ที่มีประสบการณ์เล่าประสบการณ์ให้เพื่อนฟัง

2. สร้างค่านิยม

2.1 ให้ผู้ศึกษาดูวีดิทัศน์ เรื่อง การแสดงพื้นบ้าน หนังตะลุง มโนราห์ และเพลงบอก จากนั้นให้ผู้ศึกษาบอกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการดูวีดิทัศน์ (ตัวอย่างคำตอบ : ได้เรียนรู้ขั้นตอนวิธีการแสดงของการแสดงต่าง)

3. สร้างเจตคติ

3.1 ให้ผู้ศึกษาดูวีดิทัศน์ศิลปะที่เปรียบเสมือนลมหายใจของคนภาคใต้ จากนั้นให้ผู้ศึกษาพิจารณาสิ่งที่ตนเองจะทำเพื่อสืบสานอนุรักษ์การแสดงและภูมิปัญญาพื้นบ้าน พร้อมทั้งสรุปความรู้สึกจากการดูวีดิทัศน์

4. กระบวนการกลุ่ม

4.1 ให้ผู้ศึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่มเท่าๆ กัน ศึกษาการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง (ศึกษาจากหนังสือทำมือ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง, อินเทอร์เน็ต)

4.2 ผู้สอนแจกบัตรภาพการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง ให้ผู้ศึกษาช่วยกันจับคู่ให้ถูกต้อง พร้อมตอบคำถามดังต่อไปนี้

- ภาพที่เห็นคือภาพอะไรบ้าง
- เป็นส่วนประกอบของการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาใด

ตัวอย่างบัตรภาพ

การแสดงพื้นบ้านมโนราห์

การแสดงพื้นบ้านหนังตะลุง

การแสดงพื้นบ้านเพลงบอก

กลองทัด

โหม่ง

อ้ายเท่ง

4.3 ผู้สอนเฉลยคำตอบว่าแต่ละภาพคืออะไร และเป็นส่วนประกอบของการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาใด เพื่อให้ผู้ศึกษามีความเข้าใจที่ถูกต้อง

เช่น ภาพโหม่ง เป็นเครื่องกำกับการขับบทของนายหนังตะลุง และการแสดงมโนราห์ในโหม่งมี 2 ใบ ร้อยเชือกแขวนไว้ในรางไม้ ท่างกันประมาณ 2 นิ้ว เรียกว่า "รางโหม่ง" มีเสียงแหลม อีกใบหนึ่งเสียงทุ้ม

5. กระบวนการปฏิบัติ

5.1 ให้ผู้ศึกษาแต่ละกลุ่มศึกษาการแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านสองที่ตรงกับบัตรภาพที่กลุ่มตนเองได้ โดยแต่ละกลุ่มจะศึกษาในประเด็นดังนี้ (ศึกษาจากหนังสือทำมือ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านสอง, อินเทอร์เน็ต)

1. กลุ่มหนังตะลุง
 - 1.1 ประวัติความเป็นมาของหนังตะลุง
 - 1.2 ตัวหนังตะลุงทั้งลักษณะเด่นและพฤติกรรมของหนังตะลุงแต่ละตัว
 - 1.3 เครื่องดนตรีและทดลองเล่นดนตรีแต่ละชนิด
 - 1.4 การว่าบทขับบทกลอนหนังตะลุง
2. กลุ่มมโนราห์
 - 2.1 ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องมโนราห์
 - 2.2 ทำรำแม่บทและทำรำประกอบมโนราห์
 - 2.3 ชุดมโนราห์และเครื่องประดับมโนราห์แต่ละชนิด

- 2.4 เครื่องดนตรีมโนราห์
- 2.5 การรำมโนราห์ประกอบบทละคร
- 2.6 การเขียนบทกลอนและการว่าบทมโนราห์ เช่น บทกลอนสี่ บทกาพย์ บท

กลอนเฉพาะเรื่อง

3. กลุ่มเพลงบอก
 - 3.1 ประวัติความเป็นมาของศิลปะการแสดงพื้นบ้านด้านเพลงบอก
 - 3.2 การเขียนบทกลอน การใช้คำ สัมผัส
 - 3.3 การขับบทเพลงบอก การรับ ส่ง บทร้อง
 - 3.4 จังหวะดนตรีในการขับเพลงบอก
 - 3.5 ไหวพริบในการขับบทกลอน การหยิบเรื่องราวมาร้อยเรียง

5.2 ให้ผู้ศึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอสิ่งที่ได้ศึกษา โดยนำเอกลักษณ์ของการแสดงนั้นมาประกอบการนำเสนอด้วย (ตัวอย่าง : นำเสนอเป็นบทพูดของหนังตะลุง การนำท่าระมโนราห์มาแสดงประกอบการอธิบาย เป็นต้น)

6. กระบวนการสร้างความคิดรวบยอด

6.1 ให้ผู้ศึกษาร่วมกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน

6.2. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้ศึกษาแต่ละคนทำชิ้นงานแผนผังความคิด เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและ ภูมิปัญญาบ้านส้อง

10. สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ เรื่อง สืบสานวัฒนธรรมถิ่นเมืองเวียง
2. บัตรภาพ
3. หนังสือทำมือ เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิปัญญาบ้านส้อง

11. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้	วิธีการวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การผ่าน
1. ผู้ศึกษาสามารถอธิบาย การแสดงพื้นบ้านและภูมิ ปัญญาบ้านส้องได้ (K)	ตรวจใบงาน แผนผัง ความคิด เรื่อง การแสดง พื้นบ้านและภูมิปัญญา บ้านส้อง	แผนผังความคิด เรื่อง การแสดงพื้นบ้านและภูมิ ปัญญาบ้านส้อง	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

2. ผู้ศึกษาสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงพื้นที่บ้านและภูมิปัญญาบ้านส่องกับการแสดงพื้นที่บ้านภาคใต้ได้ (P)	ตรวจใบงาน แผนผังความคิด เรื่อง การแสดงพื้นที่บ้านและภูมิปัญญาบ้านส่อง	แผนผังความคิด เรื่อง การแสดงพื้นที่บ้านและภูมิปัญญาบ้านส่อง	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
3. ผู้ศึกษาเห็นความสำคัญของการศึกษาการแสดงพื้นที่บ้านและภูมิปัญญาบ้านส่อง (A)	สังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
4. คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
5. สมรรถนะสำคัญ	ประเมินสมรรถนะสำคัญ	แบบประเมินสมรรถนะสำคัญ	ระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- รัตตพล สุวรรณโชติและคณะ. (2559). โครงการแนวทางการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเมืองเวียงสระ เพื่อสร้างสำนึกรักท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเยาวชน ครูภูมิปัญญาและองค์กรท้องถิ่น อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น.

ภาคผนวก

วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) รายหน่วย

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติบ้านของเรา	อาณาเขต ท่าเลที่ตั้งอำเภอเวียงสระ	ภูมิศาสตร์	มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะทางกายภาพของโลกและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาวิเคราะห์และสรุปข้อมูลตามกระบวนการทางภูมิศาสตร์ตลอดจนใช้ภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ	1. ระบุลักษณะภูมิลักษณะที่สำคัญในภูมิภาคของตนเองในแผนที่
	แหล่งอนุรักษ์พันธุ์ไม้และพืชสมุนไพร	ภูมิศาสตร์	มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	1. อธิบายความสำคัญและคุณค่าของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคม
	แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์มีชีวิตเมืองโบราณเวียงสระ	ภูมิศาสตร์	มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์	1. มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและการดำเนินชีวิตตามแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรและ

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
			ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน	สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. ประวัติศาสตร์บ้าน สอง	ประวัติศาสตร์ เมืองโบราณ เวียงสระ	ประวัติศาสตร์	มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มี ความรัก ความภูมิใจและ อ้างความเป็นไทย	1. ระบุสิ่งที่ตนรัก และ ภาคภูมิใจในท้องถิ่น
	ความสัมพันธ์ ระหว่างเมือง โบราณเวียงสระ กับดินแดนอื่น	ประวัติศาสตร์	มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจ พัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ใน ด้านความสัมพันธ์และการ เปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึง ความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น	1. ระบุความสำคัญของ แหล่งอารยธรรมใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
	ร่องรอย โบราณสถาน โบราณวัตถุ เมืองโบราณ เวียงสระ	ประวัติศาสตร์	มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจ ความหมาย ความสำคัญ ของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้ วิธีการทางประวัติศาสตร์มา วิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ	1. นำเสนอข้อมูลจาก หลักฐานที่หลากหลาย ในการทำความเข้าใจ เรื่องราวสำคัญในอดีต
	หนังตะลุง	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ	มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและ ปฏิบัติตามหน้าที่ของการ เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี	1. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมี ผลงานที่เป็นประโยชน์

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
3. การแสดง พื้นบ้านและภูมิ ปัญญ่าบ้านส้อง		การดำเนินชีวิต ในสังคม	งาม และดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข	<p>แก่ชุมชนและท้องถิ่น ของตน</p> <p>2. เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ไทยที่มีผลต่อการดำเนิน ชีวิตในสังคมไทย</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชน</p>
	มโนราห์	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิต ในสังคม	มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและ ปฏิบัติตามหน้าที่ของการ เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งาม และดำรงรักษาประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข	<p>1. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมี ผลงานที่เป็นประโยชน์ แก่ชุมชนและท้องถิ่น ของตน</p> <p>2. เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ไทยที่มีผลต่อการดำเนิน ชีวิตในสังคมไทย</p> <p>3. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชน</p>
	เพลงบอก	หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และ การดำเนินชีวิต	มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและ ปฏิบัติตามหน้าที่ของการ เป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งาม และดำรงรักษาประเพณี	<p>1. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมี ผลงานที่เป็นประโยชน์ แก่ชุมชนและท้องถิ่น ของตน</p>

หน่วยการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	สาระ	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้
		ในสังคม	และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันใน สังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข	2. เห็นคุณค่าวัฒนธรรม ไทยที่มีผลต่อการดำเนิน ชีวิตในสังคมไทย 3. มีส่วนร่วมในการ อนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิ ปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชน